

Струка (назив):	МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА		
Занимање (назив):	Техничар машинске енергетике		
Предмет (назив):	ТРАНСПОРТНИ СИСТЕМИ		
Опис (предмета):	Стручно-теоријски предмет		
Модул (наслов):	ДИЈЕЛОВИ И ОПРЕМА ДИЗАЛИЦА И КРАНОВА		
Датум:	2023.година	Шифра:	Редни број: 01
Сврха			
Сврха модула је стицање основних знања о техници и технологији различитих врста транспортних система те конструкционим рјешењима и принципима рада дизаличних механизма и уређаја.			
Специјални захтјеви / Предуслови			
Познавање градива из предмета: <ul style="list-style-type: none"> - Механика, - Математика, - Машински елементи. 			
Циљеви			
Овај модул има циљеве да: <ul style="list-style-type: none"> - ученици стекну знања о конструкционим рјешењима и принципима рада дизаличних механизма и уређаја, - ученици стекну вјештине у избору конструкционог рјешења и принципа рада дизалице или крана, - ученици развију способност да стечена теоријска знања успјешно примјењују у пројектовању дизаличних механизма и уређаја, - ученици стекну знања за избор оптималних режима рада дизаличних механизма и уређаја, - ученици буду оспособљени за израду, коришћење и примјену техничко-технолошке документације дизаличних механизма и уређаја, - ученици стичу знања о опреми дизалица и кранова, - ученици стичу знања о мјерама заштите при раду у области дизалица и кранова, - ученици се придржавају мјера заштите на раду у области дизалица и кранова, - ученици се понашају у складу са мјерама заштите животне средине. 			
Теме			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Појам, улога и подјела транспортних система 2. Куке, ужад и ланци 3. Котурови, катураче и добоши 4. Кочнице 5. Мале дизалице и кранови 			

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Појам, улога и подјела транспортних система	<ul style="list-style-type: none"> - објасни улогу и значај транспортних система, - наведе основне групе транспортних средстава, - објасни разлику између непрекидног од прекидног транспорта, - дефинише принцип рада уређаја прекидног (појединачног) транспорта, - дефинише принцип рада уређаја непрекидног (континуираног) транспорта, - наведе средства и мјере заштите на раду при раду и заштиту животне средине код коришћења транспортних система.	<ul style="list-style-type: none"> - познаје начин рада транспортних система, - разликује основне групе транспортних средстава, - разумије принцип рада непрекидног и прекидног транспорта, - скицира уређај прекидног (појединачног) транспорта, - скицира уређај непрекидног (континуираног) транспорта, - примијени поступке заштите на раду и заштите животне средине код кориштења транспортних система.	<ul style="list-style-type: none"> - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, - ефикасно планира и организује вријеме, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад, - испољи позитиван однос према значају функционалне и техничке исправности машина, уређаја и алата које користи при обављању посла, - испољи љубазност, комуникативност, ненаметљивост и флексибилност у односу према сарадницима,	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - садржаје програма реализовати савременим наставним методама и средствима, - ученицима објаснити начин рада дизајне и крана, његову примјену и опрему, руковање и опслуживање, - у оквиру сваке наставне јединице ученике треба оспособљавати за: самостално проналажење, систематизовање и коришћење информација из различитих извора (стручна литература, уџбеник, интернет...); визуелно опажање, поређење и успостављање веза између различитих садржаја (нпр. повезивање садржаја предмета са свакодневним искуством, садржајима других предмета и др.); тимски рад; самопроцјену, презентацију својих радова и групних пројеката и ефикасну визуелну, вербалну и

2. Куке, ужад и ланци	<ul style="list-style-type: none"> - наведе врсте кука, - објасни оптерећења којима су куке изложене, - наведе начине везивања кука за ланце и ужад, - наведе врсте ужади, - објасни поступке израде челичних ужади, - наведе основне врсте ланаца, - објасни оптерећења којима су ланци изложени, - објасни поступак избора ланчаника који се користе за поједине ланце. 	<ul style="list-style-type: none"> - препозна врсте кука и оптерећења којима су куке изложене, - познаје начине везивања кука за ланце и ужад, - разликује врсте ужади, - схвата процес производње челичних ужади, - препозна основне врсте ланаца и оптерећења којима су изложени, - изврши одговарајући избор ланчаника који се користе за поједине ланце. 	<ul style="list-style-type: none"> - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад, - испољи позитиван однос према професионално - етичким нормама и вриједностима, - испољи иницијативу и предузимљивост, - испољи жељу и вољу за усавршавањем у струци и цјеложивотним учењем - показује добру радну спретност, моторичку координацију, има добар слух и вид, - испољава способност 	<p>писану комуникацију,</p> <ul style="list-style-type: none"> - задати ученицима пројекат механизма за дизање терета на познатој локацији и помоћи им идејама и сугестијама.
------------------------------	---	--	--	--

3. Котурови, котураче и добоши	<ul style="list-style-type: none"> - наведе улогу котура и котураче у механизмима за подизање терета, - објасни шему простог механизма за дизање и шему просте котураче, - објасни конструктивна извођења котурова и котурача, - наведе материјале за израду котурова и котурача, - објасни процедуру провјере осовинице котура на савијање и притисак према одговарајућим формулама, - објасни провјеру дужину главчине помоћу формуле, - објасни намјену добоша, - објасни избор конструкције добоша према типу ужета, - препозна напрезања којима је добош изложен, - објасни цртање шеме везивања добоша са погонским уређајем. 	<ul style="list-style-type: none"> - схвати улогу котура и котураче у механизмима за подизање терета, - нацрта шему простог механизма за дизање и шему просте котураче, - разликује конструктивне изведбе котурова и котурача, - разликује материјале за израду котурова и котурача, - изврши провјеру осовинице котура на савијање и притисак, - провјери дужину главчине, - схвата намјену добоша, - изврши избор конструкције добоша према типу ужета, - препозна напрезања којима је добош изложен, - шематски представи начине везивања добоша са погонским уређајем. 	самосталног рјешавања проблема и самосталност у раду.	
---------------------------------------	---	--	---	--

4. Кочнице	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише улогу кочница у систему дизања терета, - наведе подјелу кочница према конструкцији, - објасни изведбу кочнице са папучама, - објасни принцип рада кочнице са папучама, - објасни принцип рада кочнице са траком, - наведе недостатке тракастих кочница у односу на кочнице са папучама, - наведе предности кочница са диском и конусом, - објасни улогу зупчастог устављача. 	<ul style="list-style-type: none"> - схвати улогу кочница у систему дизања терета, - разликује врсте кочница према конструкцији, - скицира кочницу са папучама , - скицира кочницу са траком, - разликује особености тракастих кочница у односу на кочнице са папучама, - разликује особености кочница са диском и конусом, - скицира зупчасти устављача. 		
5. Мале дизалице и кранови	<ul style="list-style-type: none"> - наведе конструктивна рјешења малих (ручних) дизалица, - објасни принцип рада дизалица са новојним вретеном, дизалица са зупчастом летвом и хидрауличних дизалица, - објасни принцип рада чекрка, - дефинише улогу кранова у производним процесима и претовару, 	<ul style="list-style-type: none"> - препозна конструктивна рјешења малих (ручних) дизалица, - разликује принцип рада дизалица са новојним вретеном, дизалица са зупчастом летвом и хидрауличних дизалица, - разумије принцип рада чекрка, - познаје улогу кранова у производним процесима и претовару, - познаје главне дијелове мостовног, порталног и кабл крана, 		

	<ul style="list-style-type: none"> - наведе главне дијелове мостовног, порталног и кабл крана, - наведе основне конструктивне изведбе окретних кранова, - објасни шему окретне дизалице. 	<ul style="list-style-type: none"> - скицира мостовни портални и кабл кран, - шематски прикаже основне конструктивне изведбе окретних кранова, - нацрта шему окретне дизалице. 		
Интеграција				
<ul style="list-style-type: none"> - Механика, - Основи енергетике, - Хидраулика и пнеуматика. 				
Извори				
<ul style="list-style-type: none"> - Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; - Друга стручна и теоријска литература (стручни часописи, приручници, збирке, видео и аудио записи, интернет и сл.). 				
Оцјењивање				
<p>Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.</p>				

Струка (назив):	МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА		
Занимање (назив):	Техничар машинске енергетике		
Предмет (назив):	ТРАНСПОРТНИ СИСТЕМИ		
Опис (предмета):	Стручно-теоријски предмет		
Модул (наслов):	КОНТИНУИРАНИ ТРАНСПОРТНИ СИСТЕМИ		
Датум:	2023.година	Шифра:	Редни број: 02
Сврха			
Сврха модула је стицање основних знања о техници и технологији различитих врста транспортних система и упознавање ученика са средствима који врше хоризонтално и вертикално премјештање терета .			
Специјални захтјеви / Предуслови			
Познавање градива из предмета: <ul style="list-style-type: none"> - Хидраулика и пнеуматика, - Механика, - Математика, - Машински елементи. 			
Циљеви			
Овај модул има циљеве да: <ul style="list-style-type: none"> - ученици стекну знања о конструкционим рјешењима и принципима рада континуираних транспортних система, - ученици стекну вјештине у избору конструкционог рјешења и принципа рада континуираних транспортних система, - ученици развију способност да стечена теоријска знања успјешно примјењују у пројектовању континуираних транспортних система, - ученици стекну знања за избор оптималних режима рада континуираних транспортних система, - ученици буду оспособљени за израду, коришћење и примјену техничко-технолошке документације континуираних транспортних система, - ученици стичу знања о опреми континуираних транспортних система, - ученици стичу знања о мјерама заштите при раду у области континуираних транспортних система, - ученици се придржавају мјера заштите на раду у области континуираних транспортних система, - ученици се понашају у складу са мјерама заштите животне средине. 			
Теме			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Гравитациони уређаји 2. Транспортери и елеватори 3. Пнеуматски и хидраулични транспорт 			

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Гравитациони уређаји	<ul style="list-style-type: none"> - објасни принцип рада гравитационих уређаја, - објасни функционисање уређаја за премјештање расутог терета, - наведе карактеристике појединих врста гравитационих уређаја, - наведе средства и мјере заштите на раду при раду и заштиту животне средине код коришћења гравитационих уређаја.	<ul style="list-style-type: none"> - препозна гравитационе уређаје, - препозна уређаје за премјештање расутог терета, - разумије карактеристике појединих уређаја, - примијени поступке заштите на раду и заштите животне средине код коришћења гравитационих уређаја.	<ul style="list-style-type: none"> - савјесно, одговорно, уредно и правовремено обавља повјерене послове, - ефикасно планира и организује вријеме, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад, - испољи позитиван однос према значају функционалне и техничке исправности машина, уређаја и алата које	<p>Наставник ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - садржаје програма реализовати савременим наставним методама и средствима, - ученицима објаснити начин рада дизалице и крана, његову примјену и опрему, руковање и опслуживање, - у оквиру сваке наставне јединице ученике треба оспособљавати за: самостално проналажење, систематизовање и коришћење информација из различитих извора (стручна литература, уџбеник, интернет...); визуелно опажање, поређење и успостављање веза

2. Транспортери и елеватори	<ul style="list-style-type: none"> - објасни улогу и значај транспортера, - наведе врсте транспортера са вучним елементом, - наведе главне елементе тракастог транспортера и објасни његов принцип рада, - наведе главне елементе грабуљастог (редлер) транспортера и објасни његов принцип рада, - објасни принцип рада завојног транспортера, - објасни улогу и значај елеватора и њихову примјену, - објасни улогу и значај конвејера и њихову примјену. 	<ul style="list-style-type: none"> - схвата улогу и значај транспортера, - изврши подјелу транспортера са вучним елементом, - разликује главне елементе тракастог транспортера, - разумеје принцип рада тракастог транспортера, - разликује главне елементе грабуљастог (редлер) транспортера, - разумеје принцип рада грабуљастог (редлер) транспортера, - разумеје принцип рада завојног транспортера, - препозна елеватор и разумеје њихову примјену, - препозна конвејер и разумеје њихову примјену. 	<p>користи при обављању посла,</p> <ul style="list-style-type: none"> - испољи љубазност, комуникативност, ненаметљивост и флексибилност у односу према сарадницима, - одговорно рјешава проблеме у раду, прилагођава се промјенама у раду и изражава спремност на тимски рад, - испољи позитиван однос према професионално - етичким нормама и вриједностима, - испољи иницијативу и предузимљивост, - испољи жељу и вољу за усавршавањем у струци и цјеложивотним учењем - показује добру радну спретност, моторичку координацију, има добар слух и вид, - испољава способност самосталног рјешавања проблема и самосталност у раду. 	<p>између различитих садржаја (нпр. повезивање садржаја предмета са свакодневним искуством, садржајима других предмета и др.); тимски рад; самопроцјену, презентацију својих радова и групних пројеката и ефикасну визуелну, вербалну и писану комуникацију,</p> <ul style="list-style-type: none"> - задати ученицима пројекат пројекат транспортера за угаљ на познатој локацији и помоћи им идејама и сугестијама.
3. Пнеуматски и хидраулични транспорт	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише хидраулични транспорт, - наведе области примјене хидрауличног транспорта, - наведе област примјене хидрауличних клипних пумпи, - наведе недостатке клипних пумпи, - наведе област 	<ul style="list-style-type: none"> - разумеје хидраулични транспорт, - познаје области примјене хидрауличног транспорта, - разумеје принцип рада хидрауличних клипних пумпи и њихове недостатке, - познаје област примјене центрифугалних пумпи и разумеје начине на које се ове пумпе користе у системима 		

	<p>примјене центрифугалних пумпи и начине на које се ове пумпе користе у системима хидрауличног транспорта,</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни принцип рада пнеумохидрауличног лифта, - објасни принцип рада ејектора, - наведе основне предности и недостатке пнеуматског транспорта у односу на друге видове транспорта, - наведе системе пнеуматског транспорта, - објасни принцип рада пнеуматског транспорта под притиском, - објасни принцип рада вакуум система, - објасни принцип рада циклонског сепаратора. 	<p>хидрауличног транспорта,</p> <ul style="list-style-type: none"> - скицира пнеумохидраулични лифт, - шематски прикаже ејектор, - разумије предности и недостатке пнеуматског транспорта у односу на друге видове транспорта, - разликује врсте система пнеуматског транспорта, - скицира систем пнеуматског транспорта под притиском, - скицира вакуум систем, - скицира систем циклонског сепаратора, 		
Интеграција				
<ul style="list-style-type: none"> - Транспортни системи (модул 1), - Механика, - Основи енергетике, - Хидраулика и пнеуматика. 				
Извори				

- Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске;   - Друга стручна и теоријска литература (стручни часописи, приручници, збирке, видео и аудио записи, интернет и сл.).
Оцјењивање
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.